

Skabelsesgudstjeneste 2012. 15. søndag efter Trinitatis

Denne skabelsesgudstjeneste fandt sted på højmessens plads, og den indeholdt en ”helt almindelig” dåb. Efter skabelsesgudstjenesten havde vi fernisering på en skabelsestids-udstilling i vores sognegård

Martin Ishøy

Liturgi:

- Klokkringning
- Indledning: (præst om skabelsesgudstjeneste og nadverindledning) Præludium:
- Indgangsbøn:
- Salme: Alle
- Hilsen: MI – Nådehilsen
- Tekstlæsning: Ex. 33, 18-23
- Veksellæsning: et menighedsrådsmedlem og præsten
- Bøn:
- Dåbssalme
- Dåb
- Dåbsalme (ét vers)
- Salme før prædikenen
- Prædiken – kirkebøn og apostolsk velsignelse
- Salme
- Nadver: Alternativ nadverindledning veksellæsning med menigheden
Indstiftelsesord, uddeling og bortsending efter bogen
- Salme
- Bøn og velsignelse
- Trefoldigt amen
- Salme
- Udgangsbøn
- Postludium
- (Meddelelser)

Gudstjenestens salmer:

28 ”De dybeste lag i mit hjerte”

449 ”Vor Herre tar de små i favn”

451 ”Du som os af nåde stor”

22 ”Gådefuld er du min Gud”

16 ”O, Gud hvor er du mer end skøn”

476 ”Kornet som dør i jorden”

139 (i *Salmer og Sange i Kirke og Skole*, udg. 2000) ”Den Gud der skabte lyset”

Veksellæsning mellem præst (M - Martin) og menighedsmedlem (K - Kai)

Balle Kirke. Skabelsesgudstjeneste 16. september 2012

- M: Kai! Det er udsigtsløst. Mennesker er dygtige, men jeg ser ingen skønhed
Jeg ser ingen Gud!
- K: Tag dig sammen: vær en mand – Gud har skabt verden med enorm
skønhed.
- M: Jamen, når jeg tænker på Gud, går jeg ind for at være alene. Og så kan jeg
kun se menneskers dygtighed og ingen skønhed.
- K: Så gå ud i naturen. Tag dine venner med.
”Syng en ny sang for Herren,
syng for Herren, hele jorden”!
- Så vil I se –
”Himlen skal glæde sig, jorden juble,
havet med alt, hvad det rummer, skal larme,
marken med alt, hvad den bærer, skal juble,
alle skovens træer skal råbe af fryd for Herren”
(Ps. 96 v. 1 + 11-12)
- M: Men hvordan kan jeg vide, det er Gud eller skønhed. Hvordan kan jeg
vide, det ikke bare er indbildning?
- K: Men spørg dog dyrene, lad dem belære dig,
”Spørg himlens fugle, de kan give dig svar,
eller jordens buske, lad dem belære dig,
havets fisk kan give dig besked.
Hvem af alle dem er uvidende om,
at Herrens hånd har skabt det hele?
Alle menneskers liv har han i sin hånd,
alt levendes livsånde”. (Job 12, 7-10)

M: Jeg ved Jesus siger: ” Læg mærke til, hvordan markens liljer gror; de arbejder ikke og spinder ikke. Men jeg siger jer: End ikke Salomo i al sin pragt var klædt som en af dem.” (Matt. 6, 28b-29)

M fortsat: Det er på samme tid meget grundlæggende og meget højtflyvende. Jeg har engang læst en stor teolog [Moltmann] skrive, at ”nå mennesket lovpriser Gud for skabningen, synger det den kosmiske liturgi. Og *gennem* mennesket synger hele kosmos skabningens evige sang til sin skaber”.

K: Apropos højtravende! Salmisten siger det så enkelt:

Herre, vor Herre!
Hvor herligt er dit navn over hele jorden,
du som har bredt din pragt ud på himlen!
Når jeg ser din himmel, dine fingres værk,
månen og stjernerne, som du satte der,
hvad er da et menneske, at du husker på det,
et menneskebarn, at du tager dig af det? (Ps. 8, 2.4)

M: AMEN

Martin Ishøy

Prædiken ved skabelsesgudstjenesten 2012

Martha og Maria. Hvad enten man kender teksten eller ej, tror jeg det er en tekst, som siger alle mennesker noget. Alle kan genfinde både Martha og Maria i sig selv i et eller andet blandingsforhold; ”yderen” og ”nyderen”. I dag handler det om skabelsen og vores forhold til den, og også i den sammenhæng både yder og nyder vi. Den forhastede læsning af teksten konkluderer, at Maria har fat i den lange ende, mens Martha ikke har forstået, hvad Jesus betyder. Det er selvfølgelig forkert. Jesus er universets sandhed, sit ord hvormed Gud er skaber, frelser og livgiver nu og i evighedernes evighed. Martha knokler for at holde kloden kørende. Martha vedligeholder kapitalen, betænker fremtidens generationer. Martha knokler for at opretholde ret og rimelighed i den verden, hvis Gud Jesus i virkeligheden er.

I dag, hvor kriserne står i kø, er Marthas indsats overordentlig påkrævet. Vi synes nok, vejret har været halvdårligt denne sommer. Koldt. Men i de arktiske egne har det, som mange ved, været helt ekstremt varmt. Afsmeltningen af havisen er gået næsten dobbelt så hurtigt som normalt, og afsmeltningen af indlandsisen på

Grønland har været den største, så langt målinger går tilbage. Vi husker, at dele af Sønder Strømfjord blev smadret af ekstreme mængder af smeltevand. I store dele af Sydeuropa og USA har der også været ekstremt høje temperaturer og medfølgende tørke. Og det hænger sammen. Den ekstreme varme i de arktiske egne påvirker jetstrømmene, de højtliggende luftbevægelser der styrer klodens vejr, så udsvingene bliver meget kraftigere: varmere og koldere. Det er også det, der ligger bag de meget kolde vintre, som vi havde i 2009 og 10. Det er også det, der giver kommunerne, dvs. os alle, meget større udgifter til nye kloaker og forsikringsselskaberne store udfordringer med kundeforholdet.

Der er rigtig meget grund til, at vi alle sammen finder Martha frem, og giver hende al den støtte, vi kan. Det handler om CO² udledning og materielt forbrug, materiel nedslidning af denne klode.

Men så er *Maria* vel overflødig eller rettere en nydelsessyg storforbruger, som måske har smukke holdninger, men som i realiteten ikke gør en døjt for klodens fremtid? Ikke ifølge Jesus. Jesus siger, at det er Maria, som har valgt den gode del. Tingene skal nemlig vende rigtigt. Den har aldrig levet, som klog på det er blevet, han først ej havde kær. Energien skal komme af lyst. Virkelyst. Og tingene skal gøres af de rigtige årsager.

Verden kan kun reddes af de rigtige årsager. Ellers bliver den slet ikke reddet. Højst forandret. Bureaukrati kan være meget velbegrunderet, men det kan også være en selvkørende dræber for ethvert initiativ. Underjordisk lagring af CO² kan være yderst fornuftigt, men det kan også være et skalkeskjul for at fortsætte en energiproduktion, som måske er klodens allerstørste problem. Udviklingshjælp kan være en moralsk og demokratisk nødvendighed, men det kan også være en "business as usual", som blot rykker os alle et skridt nærmere afgrunden. Opdragelse og normdannelse i familiens skød og som kulturpolitisk indsatsområde kan sætte en bevægelse i gang mod det hele menneske og det gode samfund, men det kan også være en dræbende undertrykkelse af livets fornyelse og menneskers glæde. Verden *kan ikke* blive bedre af forkerte grunde. Grundene viser sig altid i resultatet – og ofte før resultatet foreligger.

Maria valgte den gode del. Hun lyttede, hun så, hun følte, hun nød. Derfor erkendte hun. Hvis skabningen skal få det bedre, skal der lyttes til den. Der skal stikkes fingre i jorden, og mærkes efter. Der skal findes glæde, skønhed, mening i jorden, hvis det ikke blot skal ende i teknologifascination, styringsprogrammer og skifte fra én form for vildspor til et andet. Man skal mærke jorden og finde glæde i den, og det kan man, fordi Gud er der.

Gud er i jorden. Gud lader os se skønheden. I vinden lader han os mærke glæden, og møde den i menneskers øjne. Gud er os nærmere, end vi selv er, og Gud lader sig fornemme og ane, når Gud vil. Derfor hørte vi om Moses, der fik lov at se Gud bagfra, da Guds herlighed gik forbi. Guds herlighed kan gå forbi, når du fanges af en fremmeds blik eller blikket i din elskedes øjne. Guds herlighed kan gå forbi, når

en sky lyser på septembers blå himmel, eller når en kunstner skaber rum for mødet med Guds lys som begyndelsen på alt godt – eller med Guds ånd i mødet med erindringsbårne figurer i ler.

Når Lisbeth Smedegaard Andersen kan ramme os så smukt og præcist, som hun gør i salmen om det sanselige møde med Gud, er det fordi kunsten, uanset om dens medium er ord, toner, billeder, former, bevægelser eller noget andet, åbenbarer skabningens skønhed, stiller skarpt på et sted, hvor Guds herlighed *kan* gå forbi. Derfor havde Maria valgt den gode del. En indsats der ikke begynder i skønhed, godhed, i Guds nærvær, mangler den rette grund, den rette næring eller kilde.

Derfor er kunst ikke luksus, men livsnødvendig. Skal vi, der udfordres af en fremtid med alt for mange mennesker, alt, alt for mange magtmidler, et naturgrundlag, en biosfære som bliver forringet med større og større hastighed, skal vi have den ringeste chance for at imødegå udfordringerne, skal vi tage kunsten alvorligt, i langt højere grad, end vi tit gør i dag; kunsten med alle dens åndelige dybder og dimensioner. Det er hovedvejen til de kilder, der kan bære klodens liv i fremtiden, det er hovedvejen til de steder, hvor Guds herlighed ofte går forbi.

Kunsten kan være meget andet også, men den kan åbne vinduer til skabningens mysterier, og gøre det med den symbolkraft eller formkraft, som er kunstens nådegave – og som al religion er afhængig af. Vil vi udtale de gode grunde, de bæredygtige, skønne, gode grunde, som faktisk kan redde os gennem alle vores kriser, så vi svaret ofte låne ord fra religionen. Det føles utilfredsstillende, men sådan er det. Svarene som de udtales vil højst være rigtige, ikke kraftfulde. Indgang til selve kraften og kernen fås kun gennem kunstens værker. Forklaringen derimod kan bare godt lyde religiøs. Men det er fordi, ingen adgang, kunstens eller religionens eller nogen anden, kan åbenbare den dybeste sandhed. Det behøver vi bare heller ikke – når blot vi anerkender, at tilgangenes mangfoldighed er nødvendig, og respekterer hverkenkelts rigdom og begrænsning. Så *kan* vi faktisk bevæge os i retning af et bedre liv.

Jeg har nævnt naturgrundlaget, biosfæren og universet, og jeg har nævnt skabningen. Det første *er* det sidste. Men det er det jo ikke alle, der er så sikre på. Nogle kan finde ægte, sand og stærk næring i kunsten *uden* at mene, at det er skabningens ægthed, sandhed og styrke, de har mødt. Det kan heller ikke være en nødvendighed for det gode liv. Men Maria havde også valgt den gode del i en anden, og for os kristne endnu dybere forstand. For den sandhed, som vi aldrig kan afdække eller finde fuldt ud i nogen af vore bestræbelser, den sandhed sad lige over for hende. ”Øjne I var lykkelige, I som så Guds søn på jord”. I sidste vers af den salme synger Grundtvig: ”Øjne I er lykkelige, I, som ser Guds søn på jord. Øren I blev hovedrige, da I hørte Livets Ord! Hjerte, da du Ordet troede, livets træ randt op af rode”.

Ja. Det er en trossag. Men Jesus Kristus er sandheden, vejen og livet. Ingen kommer til Faderen uden ham. For den der tror, binder Jesus trådene sammen,

alle de tråde, der kommer fra kunsten, videnskaben, teknologien, folkeligheden (hvis den findes). Jesus binder alle de tråde sammen, som pisker om os i medgang og modgang. Familiebånd og bredbånd og alle andre bånd. Jesus giver os en forklaring, som kun kan tros, men som åbenbarer den ultimative sandhed, som skaber mening og sammenhæng uden at viske mangfoldigheden ud.

O, du som skabte hjerte mit,
det dybe underfulde,
o, dan det efter hjerte dit
til himmelspejl i mulde,
så jeg lang mer, end selv jeg ved
kan lære af din kærlighed
og nådens rige fylde!

Amen

Alternativ nadverindledning – veksellæsning mellem præst og menighed

P. Lad os løfte stemningen – lad os løfte vore hjerter og række dem til Gud. Kom, Gud Helligånd og tænd vore hjerter, så vi længes og tørster efter dig. Kom over os, du livets ånd, og gør os til nye mennesker efter Guds sind, så vi må gå frem fra klarhed til klarhed.

Alle: Luk vore øjne op, så vi ser dit billede i ethvert menneske, så kærligheden vokser

P. Herre hør vor bøn:

Alle: Luk vore sind op så vi fornemmer dit skabende nærvær i hvert sanseligt møde med verden

P. Herre hør vor bøn:

Alle: Luk vore hjerter op så vi omvender os og oplever din søn vinde skikkelse i os og mellem os

P. Herre hør vor bøn:

Alle: Kom til os, så vi kan se din skønhed tindre i alverdens skaberværker og modtage din velsignelse, som lyser os i møde som skabelsens sandhed.

P. Herre hør vor bøn:

Alle: Lad kærligheden vokse i os, så vi bliver ét i al vores forskellighed og skabte mangfoldighed. Herre hør vor bøn. Amen

(Martin Ishøy 2012)